

Soproni családok

A Frühwirth família

A hölgyek manapság sok-sok szalonban szépülhetnek, a női fodrászokból majdhogynem túlkínálat van, az urak viszont már csak hajvágásra térnek be egy-egy borbélyüzletbe. Frühwirth László női- és férfifodrászhoz még borotváltatni jártak az urak. A ma már nyugdíjas mester még mindig nagy szeretettel mesél a hivatásáról, ami egyben a legkedvesebb időtöltése is volt.

Frühwirth Ottó, László nagyapja 1894-ben született Sopronban. 1918-ban az az idő tájt jól menő *Stoin* borbélyüzletbe állt be inasnak. Három év múlva felszabadult és – az akkori szokások szerint, mint minden más legény – külföldre indult vándorútra, hogy tapasztalatokat gyűjtsön a mestervizsgálóhoz. Az utolsó állomása Bécs volt, ahol olyannyira jól érezte magát, hogy tíz évig ott maradt. A császárvárosban tette le a mestervizsgát is, és úgy tért vissza szülővárosába.

László, az unoka, később ugyanannál a *Stoin*-nál kezdte meg a pályáját. Amint meséli, akkoriban Sopronban több borbélyüzlet is volt, de aki adott magára valamit, az *Stoin*-hoz, *Rimmer*-hez vagy *Haring*-hoz ment. A *Stoin* féle borbélyüzletben volt egy szekrény, tele kis fiókokkal. Mindegyik fióknak megvolt a tulajdonosa (rákerült a névtáblája is). Aki oda járt borotváltatni, annak abban őrizték a saját borotvavizét, borotvaecsetjét, szappanát és a kis kendőjét. Ez utóbbit a vízgőz fölött megmelegítették, majd a vendég arcára terítették, hogy a bőre felpuhuljon és könnyebben lehessen borotválni. Az ecsettel a borbély beszappanozta az arcát, azután jöhetett a borosta eltávolítása. A borotvakésnek jó élesnek kellett lennie, hogy könnyen megszabadítsa a vendéget a nem kívánt szőrszálaktól. A késpengét ezért előbb egy olajozott borotvakövön, majd bőrszíjon is megfenték. Amikor mindez megtörtént, akkor a borbély két ujja közé fogott egy hajszálat. Ha egy suhintással át tudta vágni, akkor kellően éles volt a borotva. Minden vendégnek megvolt a saját kölnivize, amivel a procedura végén beillatosította magát.

A városban voltak olcsó fodrászok, illetve borbélyok is. Ilyen volt például a *Wagner*-féle üzlet. Oda az úgynevezett „P. Müller huszárok” jártak, vagyis a munkanélküliek. Azért nevezték őket így, mert mindig a P. Müller-ház mellett álldogáltak, ott vártak az alkalmi munkára. Mindenki tudta róluk, hogy ott lehet őket megtalálni, tehát akinek munkásra volt szüksége, odament értük. *Wagner*-éknél egy borotválás és egy hajvágás akkoriban csak 10 fillérbe került. Olyan is volt persze a hajvágás, gyorsan elintézték a kuncsaftot (állítólag tíz perc alatt öt vendéget tudtak megborotválni, sőt még a hajukat is levágták). A vendégeik nem reklamáltak akkor sem, ha a tanulók gyakoroltak a fejükön.

E kitérő után kanyarodjunk vissza Frühwirth Ottóhoz! Az első világháborúban szanitécként működött a fronton, ami azt jelentette, hogy apróbb vágások ellátásán túl, kisebb „operációkat” is el kellett végeznie. Olyanokat, amelyeket manapság csak a kórházi sebész tehet meg. Katonaként Orsován állomásozott, ott ismerte meg jövőbeli feleségét. *Petrovics* Klára egy hajóskapitány lánya volt. Megszerezték egymást, összeházasodtak és a háború után Sopronba költöztek, ahol új életet kellett kezdeniük, egzisztenciát teremteniük. Az ifjú férj ezért nagyon örült, amikor *gróf Széchenyi* János Sopronkövesden telket és építőanyagot ajánlott fel a számára, azal a feltétellel, hogy a faluban borbélyüzletet nyit. Frühwirth Ottó elfogadta az ajánlatot.

Beszélgetőpartnerem édesapja, Frühwirth Róbert, 1918-ban, szintén Sopronban született. Édesapja példáját követve, hivatásul ő is a fodrászmesterséget választotta. 1933-ban a *Rimmer* férfifodrászban kezdte meg a tanulóéveit. Ez az üzlet az akkori katonai laktanya közelében volt, így vendégekben soha nem volt hiány. A tisztok nem jöttek az üzletbe, ők magukhoz rendelték a fodrászt. A mesterek szívesen teljesítették ezt a kötelezettséget, mert sokszor akkora borraivalókat kaptak, hogy abból heti munkájuk után egy pár cipőt vásárolhattak.

Fröhvirth László

Fröhvirth Róbert *Rudasits* Margitot vette feleségül. Három gyermekük született: Ottó, László és Klára. 1943-ban a családfőt behívták katonának. A frontról amerikai hadifogságba került, ami kivételes szerencsének bizonyult. Hogy miért? A Fröhvirth család 1946-ban – csakúgy, mint minden németajkú Sopronban – felkerült a kitelepítési listára. Mivel azonban a családfő nem volt idehaza, valahogy a família többi tagját is békén hagyták.

A gyerekek gyakran időztek a nagyszüleiknél. Legkedvesebb szórakozásuk az volt, hogy bementek a nagypapa üzletébe és nézték, hogyan dolgozik. A faluban a borbély akkoriban felcseri teendőket is elvégzett, kisebb sebeket kezel. Ezt látva, Ottó, a legidősebb unoka, elhatározta, hogy orvos lesz. Jelentkezett is az Orvostudományi Egyetemre, de származása miatt nem vették fel. A hatvanas években, amikor már lehetett, Németországba utazott, s miután ott lehetősége nyílt a továbbtanulásra, nem is jött haza. Az álma végül megvalósult, orvos lett.

László már kis gyermekként ott sündörgött a nagyapja körül, s amikor tíz éves lett, kapott egy sámlit, amire ráállhatott és a borotváláshoz be-

szappanozhatta a vendégek arcát. Meséli, hogy akkoriban a férfiak közül sokan viseltek bajuszt. Azt egy úgynevezett pomádéval kenték be, majd rákötötték a bajuszkötőt, hogy szépen álljon. Ez a pomádé volt valószínűleg a mai hajszelé elődje, tehát nincs új a nap alatt. László folytatta ősei mesterségét és kitanulta a női- és férfifodrászatot. 1957-ben ő is a Stoin fodrászüzletben kezdte meg a tanoncéveit. Akkoriban még meg kellett tanulniuk, hogyan varázsolhatnak loknikat a hölgyek fejére: hogyan forrósítsák fel a sütővasat. A tudomány ugyanis a hajsütővas hőfokában volt, amit a fodrászok úgy teszteltek, hogy a szájuk elé tették a bodorítót. Érezniük kellett, hogy mikor érte el a megfelelő hőfokot. Ha ugyanis túlforró volt a vas, elégették a hölgy haját,

amiből aztán éktelen botrány lett. Lászlónak dauert is kellett készítenie, de a keze nem bírta a maró folyadékot. Ekkor határozta el, hogy a férfifodrászatra szakosodik. 1960-ban részt vett egy fodrászversenyen, ahol mindjárt meg is szerezte az első díjat. Ez annyira felbátorította, hogy attól kezdve minden országos versenyre benevezett. A sikereiről tanúskodik a sok serleg, amiket a szobájában őriz. Felesége, Mária mindig támogatta a munkájában és soha nem tett szemrehányást, ha a verseny előkészületei miatt sokat volt távol otthonától.

László tanított is, több nemzedék fodrászait képezte. A mesterségét még ma is szívesen folytatná, ha egy betegség nem szólt volna közbe. Ő tényleg szívvel-lélekkel végezte a munkáját, amiről élvezettel mesél. Szavaival egy eltűnt világot idéz fel, borbélyüzletek berendezési tárgyaival, eszközeivel, amelyeknek a mai fiatalok már a nevüket sem ismerik. Hogy mindez ne felejtődjek el teljesen, aprólékosan lejegyezte, mert fia, Róbert nem folytatja már a hagyományt, így László a családban az „utolsó mohikán”.

Bertalan Judit